

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการบริหารงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประกอบด้วยบุคคลดังนี้
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่จัดสาขา 400 โรงเรียน ได้แก่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนที่จัดสาขา จำนวน 400 คน
 - 1.2 ผู้ดูแลสาขาโรงเรียน ได้แก่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือครูของโรงเรียนที่จัดสาขาที่ได้รับมอบหมายให้ไปดูแลสาขาโรงเรียนแทนผู้บริหาร 400 โรงเรียน จำนวน 400 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi-stage sampling) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้
 - ขั้นที่ 1 แบ่งประเทศไทยออกเป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้
 - ขั้นที่ 2 แต่ละภาคแบ่งจังหวัดตามขนาดใหญ่ กลาง เล็ก แล้วสุ่มแบบง่ายมาขนาดละ 1 จังหวัด ได้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จังหวัด ส่วนภาคที่เหลือไม่มีจังหวัด

ขนาดใหญ่งอิงได้ภาคละ 2 จังหวัด รวมเป็น 9 จังหวัด

ขั้นที่ 3 แต่ละจังหวัดแบ่งโรงเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล และกลุ่มนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล แล้วสุ่มโรงเรียนมาจังหวัดละ 3 โรงเรียนตามสัดส่วนของโรงเรียนในและนอกเขตซึ่งเป็น 1:2 โดยประมาณ ได้โรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9 โรงเรียน ที่เหลือได้โรงเรียนมาภาคละ 6 โรงเรียน รวมทั้งหมด 27 โรงเรียน

ขั้นที่ 4 ในแต่ละโรงเรียนเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วยผู้บริหาร 1 คน กับผู้ดูแลสาขาโรงเรียนอีก 1 คน รวมเป็นโรงเรียนละ 2 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมดจำนวน 54 คน

รายละเอียดจำนวนกลุ่มตัวอย่างปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย

ภาค	จังหวัด	โรงเรียน	ผู้บริหาร	ผู้ดูแลสาขา	รวม	
เหนือ*	1. นครสวรรค์	1. ตากฟ้าวิชาประสิทธิ์	1	1	2	
		2. ตาคลีประชาสรรค์	1	1	2	
		3. อุดมธัญญาประชานุเคราะห์	1	1	2	
	2. พิจิตร	4. บางมูลนากภูมิวิทยาคม	1	1	2	
		5. พิบูลธรรมเวทียา	1	1	2	
		6. ท่าเสาวิทยาคม	1	1	2	
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	3. นครราชสีมา	7. คลองไผ่วิทยา	1	1	2
			8. พญาเย็นวิทยา	1	1	2
			9. มัชฌมต์่านขุนทด	1	1	2
		4. ชัยภูมิ	10. บ้านเขว้าวิทยายน	1	1	2
			11. จัตุรัสวิทยาการ	1	1	2
			12. ฉิมพลีวิทยา	1	1	2
5. เลย	13. ภูเรือวิทยา	1	1	2		
	14. เอรಾವังวิทยาคม	1	1	2		
	15. นาด้วงวิทยา	1	1	2		
กลาง*	6. ปราจีนบุรี	16. ตาพระยา	1	1	2	
		17. ไทยรัฐวิทยา	1	1	2	
		18. กบินทร์วิทยา	1	1	2	
	7. สระบุรี	19. บ้านหมอ"พัฒนานุกูล"	1	1	2	
		20. พุแควิทยา	1	1	2	
		21. บ้านท่ามะปร่างวิทยา	1	1	2	
ใต้*	8. นครศรีธรรมราช	22. ปากพ่นัง	1	1	2	
		23. ฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ	1	1	2	
		24. ตรีนิมิตรวิทยา	1	1	2	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ภาค	จังหวัด	โรงเรียน	ผู้บริหาร	ผู้ดูแลสาขา	รวม
	9. สุราษฎร์ธานี	25. พุนพินพิทยาคม	1	1	2
		26. ท่าชนะ	1	1	2
		27. ตะกุกกใต้ศึกษา	1	1	2
		รวม	27	27	54

* เป็นภาคที่ไม่มีจังหวัดขนาดใหญ่ มีเพียงจังหวัดขนาดกลาง และ เล็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

1. แบบสำรวจข้อมูล ใช้สำรวจเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของสาขาโรงเรียนและชุมชนที่สาขาโรงเรียนตั้งอยู่
2. แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ดูแลสาขาโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะของคำถามที่ใช้เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง แบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด

3. แบบวิเคราะห์เอกสาร เป็นแนวทางการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารงานของสาขาโรงเรียน ปัญหาการบริหารงานของสาขาโรงเรียน สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหา เอกสารที่ศึกษาได้แก่ แผนปฏิบัติการประจำปี บันทึกการตรวจเยี่ยม บันทึกการนิเทศ สมุดหมายเหตุรายวัน และบันทึกการประชุม

การสร้างเครื่องมือ

1. การสร้างแบบสำรวจข้อมูลและแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการดังนี้

1.1 การสร้างแบบสำรวจข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาคู่มือการบริหารสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาและเอกสารประกอบการดำเนินงานการจัดสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา และสร้างข้อคำถามตามกรอบประเด็นการวิจัย

1.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยศึกษาตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโรงเรียนและการบริหารสาขาโรงเรียน ได้สรุปงานการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาออกเป็น 6 งาน คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานปกครองนักเรียน การบริหารงานบริการและการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้งรายละเอียดของงานการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามที่กรมสามัญศึกษา กำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา และสร้างข้อคำถามตามรายละเอียดของงานการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.3 นำแบบสำรวจข้อมูลและแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุง

1.4 แบบสำรวจข้อมูลและแบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการพิจารณาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อปรับปรุงแก้ไขในด้านความถูกต้อง ครบคลุมเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา รายนามผู้ทรงคุณวุฒิมีดังนี้

1.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.4.2 รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.4.3 นางสาวชัชวาล ศรเกษตริน ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

1.4.4 นายอุดม เกตุวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดสระบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

1.4.5 นายประกอบ รุ่งสัมพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสระบุรีวิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

1.5 แบบสำรวจข้อมูลและแบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง

1.6 นำแบบสำรวจข้อมูลและแบบสัมภาษณ์ ที่แก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร ดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นที่จะทำการวิเคราะห์เอกสารตามกรอบการวิจัย

2.2 กำหนดวิธีการบันทึกข้อมูล ประกอบด้วยชื่อเอกสาร ลักษณะปัญหา สาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้ดำเนินการไปแล้ว และข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปัญหา

2.3 เอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่

2.3.1 แผนปฏิบัติการของโรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2536

2.3.2 บันทึกการตรวจเยี่ยม ประจำปีการศึกษา 2536

2.3.3 บันทึกการนิเทศ ประจำปีการศึกษา 2536

2.3.4 สมุดหมายเหตุรายวัน ประจำปีการศึกษา 2536

2.3.5 บันทึกการประชุม ประจำปีการศึกษา 2536

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังกรมสามัญศึกษา เพื่อขอให้อธิบดีกรมสามัญศึกษาออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงกลุ่มตัวอย่างนัดหมายวันสัมภาษณ์

3. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดด้วยตนเอง และมีผู้ช่วยวิจัยที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป เคยทำงานด้านการวิจัยมาแล้วและมีการทำความเข้าใจร่วมกันในเรื่องการใช้เครื่องมือ

4. ช่วงเวลาที่ใช้สัมภาษณ์เดือน มกราคม ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 ผลการเก็บรวบรวมสามารถทำการสัมภาษณ์ได้ครบทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 และเก็บข้อมูลตามแบบสำรวจได้ครบทุกโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูล ใช้วิธีหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์
 - 2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ใช้วิธีหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
 - 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่และค่าร้อยละ
3. ข้อมูลจากแบบวิเคราะห์เอกสารใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาและหาค่าความถี่